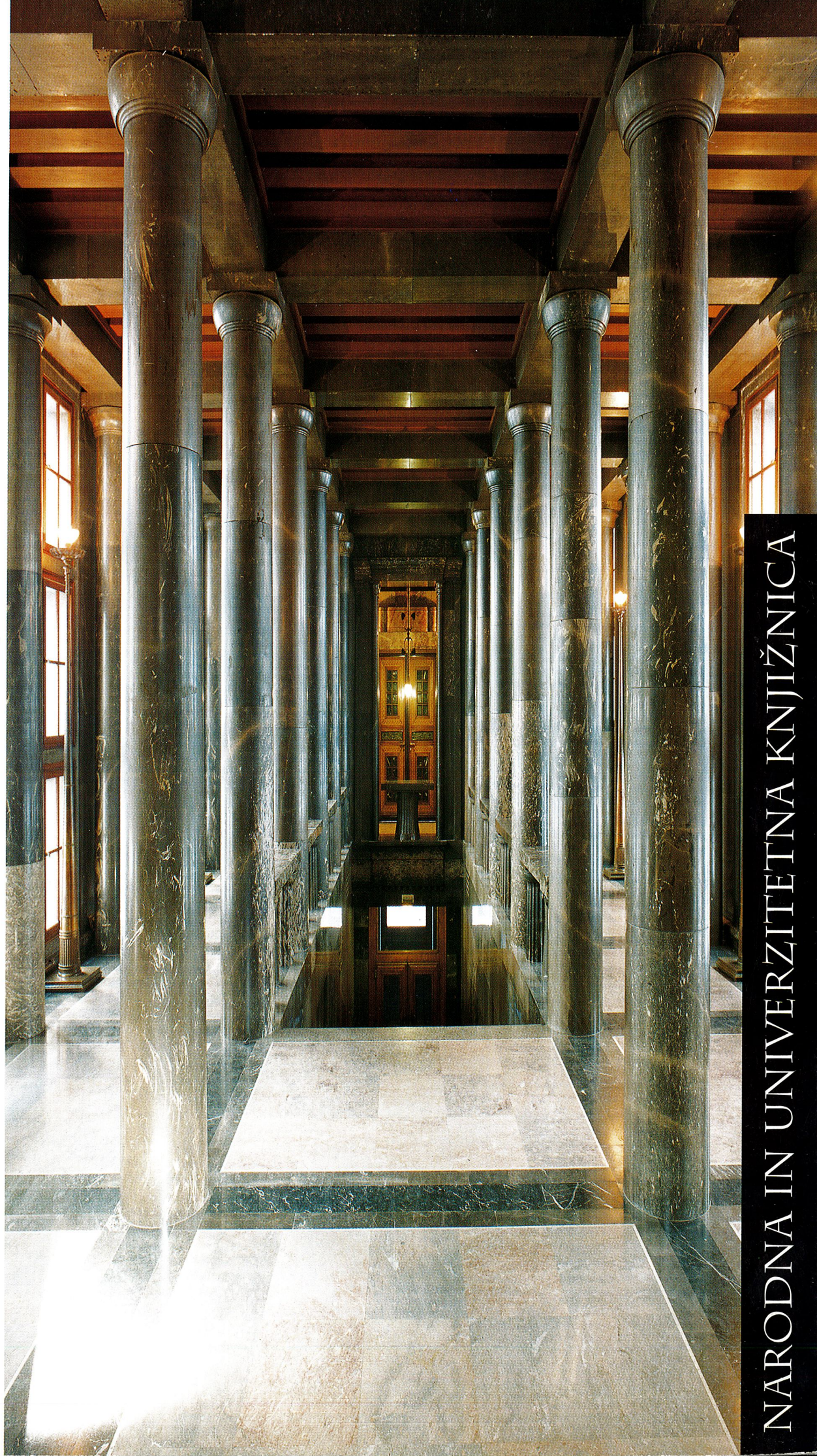

LJUBLJANA, 1999

KNJIŽNIČARŠKE NOVICE 5

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

LJUBLJANA, MAJ 1999 51

II 430306

KNJIŽNIČARŠKE NOVICE

IZOBRAŽEVANJE

Narodna in univerzitetna knjižnica
prireja v sodelovanju z
Zavodom za Odprto družbo –
NLP Budimpešta
KNJIŽNIČARSKO DELAVNICO
"OSNOVNI KONCEPTI
MARKETINGA V
KNJIŽNICAH"

ki bo potekala **od 14. do 15. junija 1999** v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani (Razstavna dvorana)

Udeleženci delavnice se bodo seznanili s temeljnimi načeli marketinga, razliko med profitnim in neprofitnim marketingom ter problematiko tržne usmerjenosti, imidža in stikov z javnostmi. V okviru problematike uvajanja osnovnih konceptov marketinga v knjižnice pa bo pozornost namenjena zlasti naslednjim temam:

- pomen odvisnosti bibliotekarja od uporabnika
- potrebe in motivi za obisk uporabnika v knjižnici
- kakovost storitev glede na pričakovanja uporabnika
- značilnosti in vrednotenje storitev
- komuniciranje med uporabnikom in bibliotekarjem
- podoba knjižnice, kot jo vidijo uporabniki

Delavnico bosta vodila predavateljka Ekonomsko-poslovne fakultete z Univerze v Mariboru **dr. Boris Snoj** in **mag. Vladimir Gabrijan**. Ker je v okviru delavnice predvideno tudi aktivno delo udeležencev, smo udeležbo omejili na **25 oseb**. Pri izbiri udeležencev bomo dali prednost vo-

djem knjižnic oz. tistim knjižničarjem, ki delajo z uporabniki.

Zaradi sofinanciranja delavnice s strani Zavoda za odprto družbo, znaša kotizacija za udeležbo na delavnici 15.000 SIT. Kandidati/ke, ki se želijo udeležiti delavnice, naj pošljejo prijave najkasneje **do 31. maja 1999 na naslov:**

*Narodna in univerzitetna knjižnica
Izobraževalni center
(Knjižničarska delavnica)
Turjaška 1
1000 Ljubljana*

Prijava naj vsebuje naslednje podatke:

- Ime in priimek kandidata/ke;
- Naslov, naslov elektronske pošte, številko telefona in faksa;
- Naslov knjižnice, v kateri je kandidat/ka zaposlen/a;
- Kratko biografijo s podatki o izobrazbi, strokovni usposobljenosti, udeležbi na podobnih seminarjih, ipd ;
- Opis del, ki jih kandidat opravlja v knjižnici ;
- Informacije o tem, kako bo lahko pridobljena znanja uporabljal/a na svojem delovnem mestu.

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE

MOJA NAJLJUBŠA KNJIGA 1999

podelitev priznanj 15. aprila
1999 v Knjižnici Mirana Jar-
ca v Novem mestu

Letos so mladi bralci po Sloveniji že drugič v svojih šolskih in mladinskih knjižnicah izbirali knjigo za priznanje "Moja najljubša knjiga". V poštev so prišle knjige, ki so izšle v zadnjih petih letih. S tem so mladi določili, kateri knjigi in kateremu avtorju bo podeljeno priznanje. Akcijo je tudi letos vodila Pionirska knjižnica, enota Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani, v sodelovanju s slovenskimi splošnimi in šolskimi knjižnicami.

Mladih bralcev, ki so se na najbolj demokratičen način odločili, katere knjige dobijo priznanje, je bilo 17.000. V izboru je sodelovalo 93 knjižnic po vsej Sloveniji (30 SIK in 63 šolskih), predlaganih avtorjev je bilo 40 (25 tujih in 15 slovenskih) in 64 naslovov knjig (33 tujih in 31 domačih). V primerjavi z lanskim letom se je povečalo število sodelujočih knjižnic, število sodelujočih otrok pa se je povečalo celo za 4.000.

Letos se je zgodilo, da sta na prvem mestu dve knjigi slovenskih avtorjev:

Lažniva Suzi, pisateljice Dese Muck Muck, *Desa*: Lažniva Suzi. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1997. (Knjigo-žer)

in

Košarkar naj bo!, pisatelja Primoža Suhodolčana

Suhodolčan, Primož: *Košarkar naj bo!* Ilustr. Uroš Hrovat. Ljubljana : Karantanija, 1994. (Krtek)

Obe knjigi sta prejeli enako število glasov (v 12-ih knjižnicah sta bili na prvem mestu).

V slovenščino prevedena knjiga je tudi letos na prvem mestu:

Matilda, pisatelja Roalda Dahla

Dahl, Roald: *Matilda*. Prev. Bogdan Gradišnik. Ilustr. Quentin Blake. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1990. (Pisanice); 1993. (Domen); 1997. (Pisanice); 1998. (Pisanice).

Knjiga je prejela največ glasov v 15-ih knjižnicah.

Na prireditvi so priznanja prejeli:

- *Desa Muck* in *Primož Suhodolčan* za najbolj brani slovenski knjigi.
- *Bogdan Gradišnik* za prevod najbolj brane tuje knjige in *Vasja Cerar*, kot urednik leposlovja za mladino pri založbi Mladinska knjiga v Ljubljani, ki je knjigo izdala.

Priznanja je oblikoval knjižnični delavec Vojko Zadravec iz Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani.

Članice odbora (13), ki je skrbel za potek te slovenske akcije, smo bile knjižničarke iz vse Slovenije in predstavnica mladih bralcev iz Novega mesta. Predsednica odbora za priznanje je bila bibliotekarka Tanja Pogačar iz Pionirske knjižnice v Ljubljani.

Na prireditvi je bil tudi lanski nagrajenec "Moje najljubše knjige" pisatelj *Bogdan Novak*. Letos je bila lanska uspešnica: Ninina pesnika dva, na drugem mestu.

Živimo v času računalnikov, interneta, v času, ko se življenje zelo hitro odvija. Sodobni čas nudi mladim veliko različnih možnosti miselnega rekreiranja in mediji so huda konkurenca branju. Naloga nas knjižničarjev je, da v mladih prebudimo željo po branju, jim nudimo možnost, da

zrastejo v bralce, ki v branju uživajo. Pomagajmo mladim spremeniti branje v sredstvo užitka, pa jim ga kmalu ne bomo več mogli preprečiti. Užitek branja nikoli ni izgubljen za vedno in ga lahko s pravim pristopom obudimo celo pri najbolj zakrknjenih nebralcih.

Ni metode, ni načina, ki bi mlade zagotovo pripeljal do zelenega cilja, namreč, da bi radi brali. Eden od možnih načinov je mogoče tudi pričujoča akcija – vsaj želimo si to. Rezultati akcije "Moja najljubša knjiga" gotovo pripomorejo k temu, da posežejo po nagrajeni knjigi tudi tisti učenci, ki navadno berejo z največjo muko le tisto, kar je predpisano v šoli.

"Čas za branje je zmeraj ukraden čas", pravi Peunac v knjigi Čudežno potovanje in dodaja: "Vprašanje ni, ali imam čas za branje, vprašanje je, ali sem se odločil, podariti si srečo, da lahko berem."

Slavka Kristan

OBVEZNA PRAKSA V MESTNI KNJIŽNICI IN ČITALNICI IDRIJA

Knjižnica je bila zame vedno privlačna zaradi gore knjig, ki sem jih v svojem otroštvu dobesedno požirala. Dajale so mi poseben občutek varnosti, zato sem rada segala po njih. Tudi knjižnica je bila zame vedno poseben prostor, kjer hranijo ogromno meni zanimive literature.

Sedaj sem študentka drugega letnika bibliotekarstva. S knjigami se sedaj srečujem na drugačen način kot sem se v otroštvu. Zelo pa mi je všeč praksa, kjer lahko vso teorijo, ki jo spoznamo študentje na predavanjih, obogatimo z izkušnjami.

Ko sem se nekega dne odpravila v mestno knjižnico in čitalnico v Idrijo z namenom, da zaprosim za možnost opravljanja prakse, me je gospa direktorica Anica Božič prijazno sprejela in mi obljubila, da mi bo ponudila to možnost. Prijaznega sprejema sem bila resnično vesela, saj sem vedela, da bom v tej knjižnici lahko spoznala veliko novega.

Knjižničarska dejavnost v Idriji sega daleč v preteklost. Ob koncu druge svetovne vojne so prebivalci tega najstarejšega rudarskega mesta sklenili, da bodo ustanovili knjižnico. Z osebnimi darili med okupacijo skritih knjig, so jeseni leta 1946 ustanovili Knjižnico Janka Premrla-Vojka. Ob ustanovitvi je fond obsegal 2.816 knjig. Trenutno ima Mestna knjižnica in čitalnica Idrija v prostem pristopu približno 72.000 knjig, prek 140 naslovov revij (slovenskih in tujejezičnih, ki pa zaradi prostorske stiske niso vse v javnem pristopu) in okoli 1800 video kaset. Organizirani sta tudi dve izposojevališči v Cerknem in v Spodnji Idriji.

Gospa direktorica Anica Božič je na začetku prakse izrazila zaskrbljenost, da mi mogoče zaradi prezaposlenosti ne bo mogla nuditi takšne prakse, kot bi si sama želela, toda sedaj lahko rečem, da so se vsi, tudi ostali knjižničarji, resnično potrudili, da mi je bilo v njihovi knjižnici prijetno, in da sem se obenem naučila veliko novih stvari.

Vsak dan mi je prinesel nekaj novega. Seznaniли so me s katalogizacijo, opremljanjem knjig, kaset, izposojo... Opazila sem, da knjižničarji dajejo velik poudarek ohranjanju knjižnične zbirke. Vsako knjigo, ki jo uporabnik vrne v knjižnico, pregledajo, in če je na kakršenkoli način poškodovana, jo umaknejo iz izposoje ter popravijo. Tudi jaz sem knjige previjala in jih čistila ter jih kasneje pospravljala na police. Ko sem se pri tem podrobneje seznajala s

postavitev knjig, me je zmotila označenost polic. Opazila sem tudi, da veliko uporabnikov išče pomoč pri izposojevalcu, ker knjige sam zaradi nezadostne označenosti ne zna poiškati. Izposojevalca sta tako še dodatno obremenjena, saj morata poleg drugega dela iskati še knjige uporabnikom. Glede na moje znanje, ki sem si ga pridobila na predavanjih, bi bilo potrebno gradivo dosti bolj vidno označiti. Uporabnik bi moral takoj ko prestopi prag knjižnice vedeti, kam naj gre iskat zaželeno gradivo. Zato bi mogoče tej problematiki, ki se pojavlja po večini knjižnic v Sloveniji, bilo potrebno tudi v idrijski knjižnici nameniti več pozornosti predvsem v tej fazi, ko se knjižnica obnavlja in so te možnosti še odprte. Tako se bo seveda zmanjšala obremenjenost izposojevalca in tudi uporabniki bodo bolj zadovoljni.

Ko sem ravno v teh dneh opravljala seminar Kazalec uspešnosti izkanja dokumentov v prostem pristopu v eni od večjih ljubljanskih knjižnic, bi želela na tem mestu pohvaliti in izpostaviti še eno prizadevanje idrijskih knjižničarjev. Veliko truda in energije vlagajo v sam izgled knjig na policah. Ne samo, da so knjige čiste, in jih je veselje vzeti v roke, tudi postavljene so lično in urejeno. Tega pa ne bi mogla trditi za knjige, ki jih ima v svoji knjižnični zbirki knjižnica, ki sem jo obiskala v Ljubljani. Ko sem se sprehajala med policami, sem imela občutek, da je nekaj minut pred mano v knjižnici pustošil vihar. Z gotovostjo pa lahko trdim, da tudi ostali uporabniki niso bili zadovoljni z izgledom te knjižnice, saj so se godrnjaje sprehajali po prostoru in verjetno razmišljali o tem, če se ne bi namesto knjižničarjev kar sami lotili pospravljanja... Podobna mnenja so imeli tudi moji kolegi na fakulteti, ki so tudi opravljali isti seminar, toda v drugih knjižnicah. Toda namen mojega članka ni

kritiziranja te ali drugih knjižnic; hotela sem nakazati samo to, da je stanje v naših knjižnicah večkrat nesprejemljivo za uporabnike. Morala pa bi biti nesprejemljivo tudi za vodje takih knjižnic.

Med prakso sem večkrat razmišljala o besedah gospe direktorice Anice Božič, da ima knjižničar vedno dosti dela v knjižnici, in nima časa posedati. Njene poglede izza čela, v trenutkih, ko kateri izmed knjižničarjev ni ravno vedel kaj bi delal, sem resnično doumela šele sedaj, ko sem se z malo več zanimanja začela seznanjati tudi z drugimi knjižnicami. Knjižnica je res kraj, ki ga je potrebno ohranjati takega, da bo uporabniku v njem prijetno. Police vedno čakajo na roko, ki jo bo uredila; knjige vpijejo po novi foliji... In ni ga lepšega kot da se ob koncu delavnika lahko ozreš po knjižnici in rečeš: "Dobro je."

Ena izmed oblik dela v Mestni knjižnici in čitalnici v Idriji je tudi delo z otroci. Vsakih štirinajst dni priredijo uro pravljic. Knjižničarke z eno in isto pravljico obiščejo otroke v vseh treh knjižnicah (idrijski in obeh podružničnih – v Spodnji Idriji in Cerknem). Pri eni uri pravljic sem sodelovala tudi sama. Spoznala sem, da vsaka pravljica zahteva določeno pripravo. Potrebno jo je povedati na čim bolj privlačen način, da pritegne poslušalce, nato pa je potrebno pripraviti še material za dodatne aktivnosti, ki jih otroci zelo radi počno: risanje, barvanje, lepljenje...

Otroci so zelo zahtevni uporabniki, zato se je zanje potrebno resnično potruditi. Na področju dela z mladimi in uvajanjem ur pravljic kot ene izmed oblik knjižničnih dejavnosti se mestna knjižnica in čitalnica v Idriji uvršča med začetnike, takoj za Knjižnico Otona Župančiča – Pionirski oddelek.

Med prakso sem bila prisotna tudi na sestanku, ki ga je sklicala gospa

direktorica in je bil namenjen aktivu šolskih knjižničarjev iz Spodnje Idrije, Cerknega, Črnega vrha nad Idrijo in Idrije. Knjižničarka, ki v idrijski občini že drugo leto vodi Slovenski knjižni kviz, je predstavila temo letošnjega kviza in opozorila na morebitne probleme, ki bi lahko nastali pri reševanju kviza. Tako sem spoznala še eno aktivnost, ki je dobro vpeljana in organizirana v tej knjižnici.

Praksa se je zame prehitro končala. Spoznala sem veliko novih stvari, ki so mi razsvetlile marsikaj, kar pri samem študiju nisem ravno najboljše razumela..

Mislim, da je praksa ena izmed pomembnejših sestavin študija. Vesela sem, da sem jo opravljala v knjižnici, kjer te knjižničarji sprejmejo odprtih rok in so ti vedno pripravljeni priskočiti na pomoč.

Darja Kogovšek
študentka bibliotekarstva

7. razstava tujih otroških knjig in cederomov **BOLOGNA PO BOLOGNI**

Knjigarna MK Konzorcij in Pionirska knjižnica, enota Knjižnice Otona Župančiča, letos že sedmič prirejata prodajna razstavo tujih otroških knjig in cederomov ***Bologna po Bologni***, katere namen je predstaviti izbor najboljših in najzanimivejših novih naslovov iz svetovne založniške produkcije minulega enoletnega obdobja.

Razstavo bomo odprli v **torek, 25. maja 1999, ob 11. uri**, zaprli pa v soboto, 29. maja. Kot vsako leto, bomo organizirali **strokovno predstavitev** razstave knjig in cederomov. Prva predstavitev bo sledila otvoritvi v torek, 25. maja, nato pa

bodo v sredo, 26., četrtek, 27. in petek, 28. maja, s pričetkom ob 9. uri.

Strokovne predstavitve so namenjene predvsem knjižničarkam in knjižničarjem. Če bi se iz tega ali onega razloga želeli dogovoriti za dodatne termine, vas vljudno vabimo, da se oglasite po telefonu v Pionirsko knjižnico v Ljubljani (061/134 36 31).

Tilka Jamnik

ZGIBANKA BABICA IN DEDEK PRIPOVEDUJETA

Ob letošnjem mednarodnem letu starejših je Bralno društvo Slovenije založilo in izdalo zgibanko ***Babica in dedek pripovedujeta***, ki smo jo skupaj pripravili Bralno društvo Slovenije, Bralna značka Slovenije in Pionirska knjižnica, enota Knjižnice Otona Župančiča. Z njo želimo spodbuditi splošne knjižnice, vrtce, šole in društva ter klube upokojencev, da bi organizirali srečanja starejših in otrok ob pripovedovanju in branju.

Prek Zveze društev upokojencev Slovenije smo zgibanko razdelili društvom in klubom upokojencev, prek Skupnosti socialnih zavodov Slovenije pa domovom starejših občanov po Sloveniji. Prek ZPMS smo jo razdelili občinskim zvezam in društvom prijateljev mladine.

60 osrednjih knjižnic v Sloveniji pa vljudno in prisrčno prosimo, da zgibanko razdelite po vseh enotah in izposojevališčih svoje knjižnice, vrtcem in osnovnim šolam, lokalnim medijem ter drugim dejavnikom v svojem okolju. Vsaki osrednji knjižnici smo dali 50 zgibank, naklada namreč omogoča, da vsakemu posredujemo le po eno zgibanko.

Zagotovo boste v knjižnicah pripravili kakšno podobno prireditev, mnogo tega se po Sloveniji že dogaja. Naj bo to naš skupen prispevek k mednarodnemu letu starejših, k promociji branja in k sožitju med generacijami!

Če zgibanke še niste prejeli, telefonirajte v Pionirsko knjižnico v Ljubljani (061/134 36 31).

Zahvaljujemo se za sodelovanje in vas s spoštovanjem pozdravljamo!

Tilka Jamnik

**STROKOVNO SREČANJE
MLADINSKIH
KNJIŽNIČARJEV V
MARIBORU,
12. maja 1999**

Zdaj je že kar navada, da majskega srečanja ne pripravimo v Pionirski knjižnici v Ljubljani, ampak katera druga slovenska knjižnica. Zagotovo se še spomnite imenitnih srečanj na Ptuju, v Radovljici in v Sežani.

Tako nas letos Mariborska knjižnica prijazno vabi na strokovno srečanje mladinskih knjižničarjev, ki bo **v sredo, 12. maja 1999, ob 10. uri, v Pionirski knjižnici Nova vas, Cesta proletarskih brigad 63 a.**

Srečanje bo potekalo po naslednjem programu: pozdravni nagovor gospe ravnateljice Dragice Turjak, predstavitev dejavnosti za mlade bralce v Mariborski knjižnici, predstavitev in ogled razstave originalnih ilustracij Marije Vogelnik in Mojce Cerjak Zlatorog. Pravljico bo pripovedovala Zdenka Gajser, z ljudskimi pesmimi in vižami iz Tolmina bo nastopil Tomaž Rauh.

Sledil bo ogled starega dela Maribora pod strokovnim vodstvom in

malica v Vodnem stolpu na mariborskem Lentu. Zaključek srečanja bo predvidoma ob 15. uri.

Iz Ljubljane bomo organizirali avtobusni prevoz; odhod avtobusa bo ob 7.30 uri, s Kongresnega trga. (Cena prevoza bo 1.000 Sit, če bo na izletu 45 udeležencev.) Prijave sprejemamo v Pionirski knjižnici v Ljubljani (061/134 36 31).

Tilka Jamnik

**VISOKOŠOLSKE
KNJIŽNICE**

**ZAČETEK UVAJANJA
AVTOMATIZIRANE
IZPOSOJE V OSREDNJI
HUMANISTIČNI KNJIŽNICI
(OHK) NA FILOZOFSKI
FAKULTETI V LJUBLJANI**

V torek, 9. februarja 1999 smo v oddelčni knjižnici za bibliotekarstvo prešli na iz testnega okolja za izposajo v pravo okolje. Prisotna sta bila kot je običaj, človeka iz IZUMa, ki sta zadolžena za dotično knjižnico, v našem primeru Mira Folnovič in Dušan Hanžurej.

V ponedeljek, 15. marca 1999 pa smo ta dogodek tudi obeležili z demonstracijo v knjižnici in s priložno proslavico.

OHK se trudi za dvigovanje kvalitete storitev, in avtomatizirana izposoja s pomočjo črtne kode, ki sicer ni strokovna noviteta, je pomemben dejavnik kvalitete. Ne glede na to, da je ta cilj v majhnih knjižnicah lažje doseči, je bilo potrebno opraviti vse

predpriprave v okviru OHK, ki omogočajo tako izposajo. Predpriprave pomenijo, da je potrebno imeti strojno katalogizirano vse gradivo knjižnice v sistemu COBISS, ali pa vsaj njen najbolj izposojani del. Potem je potrebno nabaviti vso potrebno opremo, tj. tiskalnike in izpisati vse nalepke s črtno kodo, nabaviti optični čitalec (ni nujno, je pa bistveno lažje) in se naučiti modula *Izposoja* na tečaju ali dveh. In preiskovati postopke v okviru testne izposoje, dokler se ne prilagodi sistem nam in dokler se sami ne navadimo nanj. Sem sodijo dogovori o velikosti nalepk, obliki in vsebini vpisnih listov oz. mask za vnos podatkov o bralcih, določiti najpogostejše tipe bralcev, se dogovoriti o bazi študentov in o tem, kako dostopati do nje, in še precej malenkosti, ki jih potem mirno pozabimo, ko dosežemo cilj, in vas z njimi ne bom več dolgočasila.

Ko se trudimo z avtomatizacijo posameznih segmentov knjižničnega poslovanja, vsi tisti, ki smo udeleženci v vzajemni bibliografski bazi COBIB, dograjujemo tudi slovensko virtualno knjižnico in hkrati dvigujemo strokovni nivo svoje knjižnice.

Hedvika Pavlica

SPECIALNE KNJIŽNICE

RAZMIŠLJANJE O KNJIŽNICI ENEGA

Po svetu je veliko knjižnic, kjer je zaposlen samo en knjižničar. Takšne knjižnice najdemo na različnih strokovnih področjih in takšne so tudi pogosto tudi šolske in splošnoizobraževalne knjižnice. Knjižničarji v teh knjižnicah imajo različne nazive: knjižničar, informacijski specialist, raziskovalec, tehnik, manager, nadzornik, dokumentalist, informatik ali kaj podobnega. Večina jih dela popolnoma samih in le redko jim uspe dobiti občasno pomoč.

Ko je urednica časopisa "The One-Person Library" Judit Siess, tudi avtorica tega prispevka, potovala po Južni Afriki, Nemčiji, Avstraliji in Novi Zelandiji, se je veliko pogovarjala s knjižničarji, ki sami delajo v knjižnicah. Ugotovila je, da so si ti knjižničarji po vsem svetu zelo podobni. Običajno delajo v majhnih knjižnicah, v majhnih podjetjih in v majhnih mestih. Pogosto imajo težave s sodelavci, ki niso knjižničarji in ne razumejo njihovega dela.

Urednica Judit Siess upa, da bo ta uvodni prispevek v časopisu "The One Person Library" March 1999 vzpodbudil knjižničarje, ki delajo sami v knjižnicah, da se bodo bolj povezovali in si pomagali ne glede na svojo različnost. Upa, da vsak knjižničar razmišlja tudi o tem, kaj bi doprinesel k razvoju svojega poklica. Pišete in pogledate si lahko:

Email: jsiess@en.com

<http://www.ibi-opl.com>

Prevedla in priredila
Nada Češnovar

BRALNO DRUŠTVO

3. STROKOVNO POSVETOVANJE BRALNEGA DRUŠTVA SLOVENIJE BRALNA SPOSOBNOST IMA NEOMEJENE MOŽNOSTI RAZVOJA

Postojna, 18. in 19. novem-
ber 1999

Sporočilo drugega posveta Bralnega društva Slovenije lahko strnemo v citat dr. Mete Grosman: "V času, ko smo od jutranjega prebujanja do nočnega odhoda na spanje neprestano obdani z vsakovrstnimi besedili, bralne sposobnosti ne moremo škodovati za razkošje, ki si ga lahko privoščijo samo izobraženi posamezniki. Prav nasprotno, ves čas se moramo zavedati, da je nujno potrebna za človekovo smiselno preživetje v svetu neomejene besedilne ponudbe, saj je hkrati tudi učinkovito orodje moči. Dobro razvita bralna sposobnost namreč ne omogoča le prostega dostopa do različnih podatkov oz. do vsega znanja, do raznih oblik leposlovja in do sposobnosti obrambe pred manipulacijo z raznimi besedili, marveč prispeva tudi k razvoju drugih jezikovnih zmožnosti, ki omogočajo uspešnejše delo in kakovostnejše življenje." Prav zaradi tega je vsebina letošnjega posvetovanja namenjena razvijanju bralne sposobnosti ne glede na leta, na okoliščine in vrste besedil.

Vabimo vas, da se tudi vi predstavite z referatom (plenarnim ali na okrogli mizi; s posterjem) in spregovorite o svojih strokovnih izkušnjah,

razmišljanju in tudi sicer o pogledu na razvoj branja na pragu novega tisočletja. Prijavnico objavljamo v prilogi.

Vsebinsko posvetovanje smo usmerili v naslednja področja:

- **Kaj nam povedo slovenski klasiki danes?**
Nove okoliščine branja v času elektronskih komunikacij; za mlajše generacije spremenjen odnos do kulturne dediščine.
- **Branje leposlovja, da ali ne?**
Spremenjene oblike in tehnike komunikacij prinašajo globlje spremembe na področju jezikovnih rab in terjajo nove utemeljitve smiselnosti branja, ki bi lahko bile prepričljive v obstoječih okoliščinah.
- **Razvoj branja pri otrocih**
Nova spoznanja o pomembni vlogi staršev in domačega okolja za razvoj bralne sposobnosti terjajo preučevanje možnosti za obveščanje staršev, v šoli pa prizadevanja, da pri razvoju bralne sposobnosti upoštevamo tudi vpliv domačih okoliščin.
- **Odrasli in branje**
Glede na to, da je branje trajna možnost samoizobraževanja, osebnega bogatenja in širjenja obzorij ter ustvarjalnega preživljanja prostega časa, bi bilo potrebno razmišljati o možnostih ohranjanja in dodatnega razvijanja bralne sposobnosti pri odraslih in tudi ponovnega opismenjevanja funkcionalno polpismenih.

Vašo prijavo (obrazec je priloga) pričakujemo do **30. maja 1999** na naslov: *Bralno društvo Slovenije, Zavod za šolstvo RS, Poljanska 28, 1000 Ljubljana (s pripisom za IVŠEK)*. Referat boste poslali do **5.**

septembra na isti naslov; roki so za-
vezujoči, ker želimo, da bi bil zbor-
nik na voljo že na posvetovanju.

BRALNO DRUŠTVO SLOVENIJE

*Bralno društvo Slovenije, ustanov-
ljeno 12. oktobra 1995, pospešuje
razvoj vseh oblik pismenosti.*

**Cilji, naloge in programske usmerit-
ve dejavnosti društva so:**

- razvijanje zavesti o pomenu pis-
menosti,
- širjenje in razvijanje branja,
- izboljšanje kvalitete učenja bra-
nja,
- izmenjava izkušenj med strokov-
njaki različnih strok,
- uveljavljanje slovenske teoretič-
ne misli in strokovnoraziskovalne
dejavnosti s področja branja do-
ma in v tujini,
- mednarodno uveljavljanje, pos-
redovanje in izmenjava sloven-
skih izkušenj s področja teorije in
prakse branja.

Organiziranost društva in način de- lovanja

Člani društva se srečujejo na de-
lovnih sestankih upravnega odbora
društva, občnem zboru, sestankih
tematskih delovnih skupin in lokal-
nih klubov, kjer oblikujejo dejavnosti
in načrte izvedbe.

Ideje, znanje, pridobljeno s študi-
jem, raziskovanjem ali praktičnimi
izkušnjami širijo v okolju na stroko-
vnih posvetovanjih, v delavnicah, na
predavanjih, konferencah, specialnih
seminarjih, s publiciranjem člankov
ipd. Društvo deluje s prostovoljnim
delom članov društva (raziskovalci,
učitelji, založniki, knjižničarji, štu-
denti, starši, specialisti, psihologi
...) in sredstvi, ki jih pridobi s člana-

rino, kotizacijo, prodajo publikacij,
oglaševanjem, sponzorstvom.

Mednarodna aktivnost

Za delovanje društva je zelo po-
membna mednarodna aktivnost.
Društvo je član Mednarodne bralne
zveze (International Reading Associ-
ation – IRA) od leta 1996 in aktivni
član njenega Evropskega komiteja za
mednarodni razvoj Mednarodne
bralne zveze (International Deve-
lopment in Europe Committee –IDEC)
od leta 1995 in je aktivno udeležen
na mednarodnih konferencah in v
izobraževalnih programih.

Informacije o društvu

Bralno društvo Slovenije
Zavod za šolstvo R Slovenije
Poljanska 28
1000 LJUBLJANA,
Tel.: (001) 133 32 66
Internet naslov:
bralno.drustvo@nuk.uni-lj.si
Žiro račun: 50100-678-704087
Kontaktne osebe so: Jelka Kastelic
– tajnica (061) 200 11 76; Silva
Novljan – odgovorna za mednarod-
no sodelovanje (061) 200 11 71;
Milena Ivšek – predsednica uprav-
nega odbora (061) 13 33 266
Predsednica društva je prof. dr. Me-
ta Grosman (Univerza v Ljubljani,
Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2,
1000 Ljubljana – 061 17 69 252)

Vse člane Bralnega društva Slo-
venije prosimo, da poravnajo člana-
rino za leto 1999 v znesku 2000
SIT na ŽR: 50100-678-704087.
Fotokopijo položnice pošljite na na-
slov: Zdenka Rudolf, Bralno društvo
Slovenije, Turjaška 1, Ljubljana, si-
cer ne moremo evidentirati plačane
članarine. Hvala za razumevanje.

Med člane vabimo vse, ki smo vas s
predstavitvijo dela društva prepriča-
li, da boste z nami sodelovali. Pro-
simo, da pošljete izpolnjeno prijavi-

co (objavljamo jo v prilogi) na naslov: Zdenka Rudolf, Bralno društvo Slovenije, Turjaška 1, Ljubljana.

PREDSTAVLJAMO VAM

OBISK KNJIŽNEGA SEJMA V LONDONU

Od 28.do 30. marca je bil v Londonu tradicionalni mednarodni knjižni sejem LIBF'99. Letos sta se ga udeležili tudi predstavnici CTK. V primerjavi z jesenskim sejmom v Frankfurtu je precej manj obsežen, preglednejši in prijaznejši. Že ob pogledu na razstavni prostor Grand and National Halls, Olympia ima obiskovalec vtis, da bo sejem lahko obvladal in pregledal večino razstavnih prostorov. Organizatorji so napovedali, da bo zastopanih okoli 1400 razstavljalcev iz 45 držav, ki bodo pritegnili okoli 23000 obiskovalcev. Največ jih je bilo seveda iz Velike Britanije, nekaj pa tudi knjižničarjev, založnikov in dobaviteljev iz Slovenije.

Mnogi razstavljalci, zlasti manjši, nimajo svoje predstavitev na svetovnem spletu in so zato težje dostopni, izdajajo pa zanimive publikacije tudi s področij, ki jih pokriva CTK. Med ne-leposlovnimi deli so bila daleč najbolj zastopana področja umetnosti, arhitekture, notranje opreme in oblikovanja, različnih priročnikov in slovarjev.

Sejem spremljajo številne predstavitve, seminarji, predavanja in druge prireditve. 29. marca se je pričel LIBTECH (Library technology) Inter-

national, kjer so predstavili opremo in programske pakete za knjižnice (sisteme za varovanje gradiva, opremo za digitalizacijo tekstov, za publiciranje na zahtevo, OPAC, multimedijske publikacije).

Dan pred pričetkom sejma pa je bila v novi stavbi britanske knjižnice na St.Pancras v Londonu konferenca Združenja evropskih knjigarjev - European Booksellers Federation Conference. Združenje zajema predstavnike knjigarjev držav, ki so članice ES, konferenca pa je bila odprta tudi za druge udeležence knjižnega sejma. Tema je bila elektronska prodaja knjig – trgovina s pomočjo svetovnega spleta.

Danes obstaja na svetovnem spletu kar precej elektronskih knjigarn: www.amazon.com, www.borders.com, www.barnesandnoble.com, če navedemo le nekatere najbolj znane. Njihova ponudba je precej podobna: oglašujejo nove publikacije, dajejo možnost on line naročanja in plačila. Zavedajo se, kako pomembna je kvalitetna predstavitev na svetovnem spletu, dobro zasnovana domača stran, upoštevanje standardov za izmenjavo podatkov in dobra ponudba. Ker jih je vedno več, je tudi konkurenca med njimi vedno večja, zato nekatere v borbi za kupce združujejo svoje moči. Pred kratkim sta to storili Barnes and Noble ter Bertelsmann on-line, da bi lahko konkurirali Amazon.com, eni najstarejših in najbolj znanih elektronskih knjigarn na Internetu. Ta pa se je takoj odzvala in ponudila nove, dodatne usluge.

Druga zanimivost, predstavljena na londonskem sejmu, pa so trendi razvoja med založniki, ki prek svetovnega spleta nudijo podporo visokošolskemu študiju. Tako ima založba Mc Graw Hill posebno spletno stran (Higher education home page – www.mhhe.com), namenjeno tako

študentom kot profesorjem. Pri učbenikih in priročnikih za učitelje je možen dostop do posameznih poglavij, tabel, diagramov, prosojnic za predavanja, zapiskov, testov, interaktivnih vprašalnikov in številnih povezav (linkov) za določeno področje. Vse to si lahko shranijo na svoj računalnik in uporabljajo za študij in predavanja.

Kaj vse te novosti pomenijo za knjižnice? Nedvomno nove možnosti in izzive, predvsem pa potrebo po stalnem spremljanju novosti in odzivanju na spremembe.

Helena Mlekuš

OBISK KNJIŽNEGA SEJMA V LONDONU IN SEMINARJA O ELEKTRONSKEM ZALOŽNIŠTVU, marec 1999

S tem prispevkom se navezujem na prispevek kolegice Helene Mlekuš, s katero sva bili prvič na knjižnem sejmu v Londonu in bi podala nekaj misli o sejmu, seminarju ter obisku Britanske knjižnice.

V preteklosti sva se nekajkrat udeležili sejma v Frankfurtu, London pa naju je mikal tudi zato, ker sva od kolegic večkrat slišali, da je London za razliko od prejšnjega "obvladljiv". In res je. Gneča sicer ni nič manjša, ampak prostorov je le nekaj in zrak bi človek lahko zajel le par korakov stran in posebno popoldne človeka zelo zamika, da to dejansko storil. Na sejmu "navadnih" obiskovalcev v bistvu ni - tu mislim na cele družine z otroci, skupine osnovno- in srednješolcev ipd. Vsi na sejmu smo bili opremljeni z badgom/značko kot založniki, knjigotrš-

ci, razstavljalci, tisk, in na moje veliko presenečenje, knjižničarji v velikanski manjšini. Se mi je pa prvič na takih sejmih zgodilo, da sem nekajkrat srečala oz. slišala koga iz domačih logov, v glavnem kolegice iz splošnoizboraževalnih knjižnic. Da tujci še vedno ne vedo, kje Slovenija je in koliko je oddaljena od vojne na Balkanu, če o tehnični in drugačni opremljenosti in stanju knjižničarstva v Sloveniji nasploh sploh ne govorim, pa verjetno ni treba posebej omenjati.

Ker se vedno primerjamo z razvitim zahodom, me je presenetilo tudi to, da precej založb ni imelo katalogov ("imamo preveč naslovov, da bi tiskali katalog ipd."), svoje ponudbe pa nimajo niti na svoji domači strani, ker tudi te (še) nimajo. Tu ne mislim na male založbe iz eksotičnih držav (kamor bi večina razstavljalcev Slovenijo mirno uvrstila), ampak na zahodnoevropske in celo nekaj ameriških založb.

No, s kolegico sva se temu čudili dan prej na seminarju evropskih knjigarjev (European Booksellers Federation Conference: Bookselling in an Electronic World), kjer imajo precej podobne zadrege kot pri nas: ali sploh imeti domačo stran ali ne, s kakšno ponudbo, s kakšnimi če sploh kakšnimi katalogi (založniškimi, za uporabnike, za knjižnice), z bolj ali manj prijaznim dostopom do podatkov, z obveščanjem uporabnika, s hitrostjo komunikacij in končno, z ne/ažurno dostavo še vedno tiskane verzije uporabniku na dom. Določene založbe oz. tudi knjigarne zelo dobro in v čedalje večji konkurenci uporabljajo in izrabljajo Internet za promocijo, popularizacijo in končno prodajo svojih izdelkov in tu najbolj napredni redno "preverjajo" stanje konkurence in poskušajo z vedno večjo oz. izboljšano ponudbo prekositi same sebe in seveda konkurenco. Vsi operirajo npr. s podatki

o letnem prirastu uporabnikov Interneta, ki skokovito narašča ter še posebej o vedno večjem zaupanju Internetu (primer uporabe plačevanja (tudi) gradiva s karticami preko Interneta – v VB porast od 2% na 38% v manj kot enem letu), vendar si nihče kakšnih trdnih napovedi za naslednjih 5 let ne upa dati. Primer: bomo nekoč res lahko brali določeno gradivo/knjigo na Internetu in jo po svoje spreminjali (ni nam vseč oblika črk, ni nam vseč ime osebe, razplet romana – pa ga bomo lepo po svoje spremenili in bomo s tem še kako aktivni (za razliko od pasivnih bralcev, ki tiskano stvar "le" beremo tako, kot je napisana). O avtorski in kakih drugih pravicah tu ni bilo nič govora! Tako nekateri založniki in knjigotršci s spletnimi stranmi zelo pozorno spremljajo trende v svetu, sledijo željam in pričakovanjem (končnih) uporabnikov, delajo na oplemenitenju svojih informacij ter računajo: Internet poceni določene stvari od 50 do celo 98%, ta prihranek pa bodo še kako uporabili za svoje preživetje in razvoj.

Avstrijski knjigarnarji so se npr. združili in ponujajo skupno domačo stran (www.buecher.at). Tudi Evropska skupnost se zaveda vpliva novih tehnologij, sledi razvoju in razpisuje projekte v okviru Evropske komisije DGXIII. Cilj: olajšat prenos novih medijev. Glede na predstavnika britanskega Telecoma so še najmanjši problem tehnične rešitve – vse je možno narediti, ampak sredstva sredstva!

Z elektronskim založništvom se ukvarjajo tudi organizacije založnikov, knjigarjev, informatikov kot FEP (Federation of European Publishers), EBF (European Booksellers Federation) in EBLIDA (European Bureau of Library Information and Document Association), kjer poskušajo priti do standardov za svoje področje: EDItEUR Product

Information Communication Standards (www.editeur.org). Verjetno bodo njihove rešitve vplivale tudi na nas knjižničarje.

V okviru tega seminarja in tudi na sejmu pomembna "novost" je bila tudi zelo obiskani on-demand-printing: tisk gradiva po želji. Zgleda super, iz moje prakse naročanja in (včasih brezuspešnega) reklamiranja zvezkov serijskih publikacij (sorry, out of print, no reprint possible: to sporočijo začetek aprila 1999 za reklamirano št. 2, 1999!), pa stvar še ni čisto tako poceni in vsakomur dostopna, kot bi nam radi prikazali. Morda je res to bolj za knjige in za manjše, posebne naklade ter dotiskavanje po trenutni potrebi.

Knjigotrški seminar se je odvijal v novem poslopju Britanske knjižnice in ogledali sva si lahko le zunanost knjižnice (poglejte si slike na Internetu www.bl.uk), konferenčne prostore, javnosti odprte razstavne prostore in prodajni prostor. Res da je bila sobota popoldne, ampak nobena prošnja ni zalegla, da bi si kot knjižničarki lahko tudi kak drug dan ogledali še vsaj kak drug del knjižnice. Med zanimivostmi razstav naj omenim razstavo starih rokopisov in tiskov z najrazličnejših koncev sveta, tiskarskih tehnik in tiskarske opreme ter razstavo, ki praktično pokaže nekatere svetovne izume in kjer lahko sam poskusiš, kako nastane zvok, kako se prenaša ipd.

Digitalizacija oz. elektronsko gradivo v BL: trenutno se knjižnica dogovarja z največjimi britanskimi založniki, da bi jim ti na prostovoljni osnovi - nekakšen prostovoljni obvezni elektronski izvod - dali svoje gradivo v elektronski obliki za bodočo nacionalno elektronsko knjižnico.

Razstavljeni projekt digitalne knjižnice vsebuje trenutno 6 razstavljenih svetovnih zakladov v digitalizirani obliki: skeniran tekst lahko listamo, poslušamo izgovorjeno besedi-

lo, uporabimo povečavo in npr. pri Codexu Arundelu Leonarda da Vinci si lahko njegovo obrnjeno pisa-vo preberemo v "normalni pisavi". Prekrasno kot zanimivost in kot predstava, kaj vse bi ta tehnika iz svetovne zakladnice znanja lahko ponudila ne le redkim izbranim raziskovalcem najdragocenejšega svetovnega gradiva, temveč tudi najširši publiki po vsem svetu! In listanje ne pušča nobenih prstnih odtisov in ne zbledi! Vtis dobimo tudi preko Interneta na zgornjem naslovu, kaj vse lahko vidimo pa je odvisno od zmožnosti našega Pcj-a in naloženih verzij brkljalnikov!

Da se za konec vrnem na sejem sam: glede tehnike in posebej serijskih publikacij s področij, ki jih pokriva CTK, je veliko boljši sejem v Frankfurtu. Urbanizem, umetnost, notranja oprema, industrijsko oblikovanje – tako lepe stvarce, da človek kar strmi! Ampak le kot knjige! Naslovov serijskih publikacij je zelo malo, precej boljša situacija je v posebnem delu LIBTECHa, kjer se predstavljajo veliki proizvajalci in posredniki tako serijskih publikacij, baz podatkov ali programske opreme. Sama sem se zanimala predvsem za naslove serijskih publikacij, ki so dostopni v elektronski obliki in možnosti ponudbe CTKja teh naslovov svojim članom in tudi širše.

To in spremljanje dogajanj v Sloveniji in svetu ostaja stalna domača naloga, je pa lepo, ko vidiš v živo, kaj se dogaja še kje drugje. In se ti predvidevanja potrdijo, da kar dobro sledimo trendom na zahodu.

Lidija Vodopivec

MEDNARODNA SREČANJA

KONFERENCA "EXPLOIT – NOVE POTI EVROPSKIH KNJIŽNIC"

Nemška knjižnica, Nemški bibliotечni institut, Britanski svet, Britanski urad za knjižnične in informacijske mreže ter Leipziški sejem so 24. marca 1999 organizirali konferenco "Exploit – nove poti evropskih knjižnic." Konferenca se je udeležilo 186 udeležencev iz 32 držav. Med njimi sva bili tudi predstavnici Narodne in univerzitetne knjižnice ter Univerzitetne knjižnice Maribor.

Predavatelji so bili predsednik Fondacije Preussischer Kulturbesitz iz Berlina Klaus-Dieter Lehmann, Minister za kulturo iz Bonna Michael Naumann, direktor Univerze Southampton Bob Fryer, predstavnik XIII. Generalnega direktorata Evropske komisije iz Luxembourga Reiner Frans de Bruine, direktor Britanskega urada za knjižnične in informacijske mreže iz Batha Lorcan Dempsey in direktorica Mestne knjižnice iz Bremna Barbara Lison-Ziessow.

Klaus-Dieter Lehman je poudaril pomen konference Exploit, ki je kratka za uporabo rezultatov evropskih knjižničnih programov. Že osem let poteka sodelovanje evropskih knjižnic po programih, ki jih financira Evropska unija. V osemdesetih letih je še obstajala ideja o veliki Evropski knjižnici, ki pa so jo sčasoma opustili in spoznali, da je veliko bolje urediti ta cilj s povezovanjem evropskih knjižnic v mrežo. Namesto gradnje nove velike evropske knjižnice, je potrebno uporabiti možnosti informacijske in komunikacijske tehnologije. Evropska unija financira

100 projektov, od katerih so nekateri že končani, nekateri pa še potekajo. Projekti se nanašajo na področje uporabe novih tehnologij pri opravljanju storitev, izmenjavo informacij, implementacijo rezultatov projektov in študije različnih tem.

Michael Neuman je poudaril pomen prenosa znanja v Evropi in vloge knjižnic pri tem. Povedal je, da je v Evropi 96.000 knjižnic, med katerimi je 25.000 velikih in srednjih, ki imajo 1,5 milijarde enot knjižničnega gradiva. V Nemčiji je 14.000 knjižnic, med katerimi je 2.100 znanstvenih knjižnic.

Bob Fryer je obrazložil pomen knjižnic pri vseživljenjskem učenju. Povedal je, da poteka vseživljenjsko učenje na univerzah, v društvih, po Internetu in v knjižnicah.

Rainer Frans de Bruine je predstavil pomen knjižnic v informacijski družbi. Povedal je tudi, da je razlog konference Exploit ta, da so rezultati projektov, ki jih financira Evropska unija, premalo poznani. Cilj projektov je, da bi imeli uporabniki knjižnic možnost koristiti informacije na najučinkovitejši način. Največji napredek je bil dosežen na področju naročanja in posredovanja elektronskih dokumentov. Internet omogoča dostopnost do številnih knjižničnih katalogov v elektronski obliki. Namen konference Exploit je ustvariti povezave med ustvarjalci in uporabniki projektov. Da bi to dosegli, so predvideli več poti: vrednotenje rezultatov projektov, razvoj multimedijskih modulov za predstavitev projektov, delavnice, "web-magazin" s poročili o projektih, zbirka podatkov o projektih v povezavi z obstoječimi informacijskimi viri, udeležba avtorjev projektov na evropskih posvetovanjih. Aktivnosti v povezavi s predstavitvami rezultatov projektov bodo potekale do konca leta 2000.

Lorcan Dempsey je obrazložil vlogo posameznih ustanov v vzajemnem mrežnem okolju.

Barbara Lison-Ziessow je predavala o pomenu inovacij pri mednarodnem sodelovanju. Povedala je, da je pri projektih, ki jih je v obdobju od 1990 do 1998 financirala Evropska unija sodelovalo 654 udeležencev. Odločila se je, da bo podrobneje predstavila sedem projektov, ki so se ji zdeli pomembnejši. Projekt ILIERS, pri katerem so sodelovale danske, švedske in portugalske knjižnice, omogoča enoten dostop do elektronskih informacij različnega izvora. Projekt LISTEO, pri katerem so sodelovale danske, britanske, irske, portugalske in španske knjižnice, razvija vlogo knjižnic pri učenju na daljavo. Projekt CHILIAS omogoča sodelovanje evropskih knjižnic za otroke ter razvija oblike kviza in ure pravljič s pomočjo elektronskih mrež. Projekt TESTLAB razvija nove možnosti uporabe knjižničnega gradiva za slepe s prenosom tiskanega besedila v govorno obliko. Projekt ONE II, pri katerem so sodelovale ustanove iz Belgije, Nemčije, Danske, Finske, Francije, Grčije in Italije, razvija evropski muzejski katalog. Projekt DIEPER razvija nove možnosti digitalizacije časopisov. Projekt BALTICSEAWEB razvija uporabniški vmesnik za informacije o Baltskem morju.

Udeleženci konference smo obiskali tudi knjižni sejem v Leipzigu, na katerem pa se za razliko od sejma v Frankfurtu predstavljajo pretežno založniki iz Nemčije. Ob sejmu pa poteka tudi veliko spremljevalnih prireditev, od konferenc, okroglih miz, do pogovorov o knjigah. Knjižna produkcija je razstavljena v treh dvoranah. V prvi so razstavljene stare knjige, v drugih dveh pa novejšje po naslednjih področjih: beletristika, strokovne knjige, turizem, umetnost, učbeniki in religija. Vsako leto

podrobneje predstavijo književnost ene izmed evropskih držav in letos je bila na vrsti Bolgarija. Skupaj pa je razstavljalo 1.800 organizacij iz 30 držav.

Organizatorji konference so nas popeljali tudi v knjižnico Die Deutsche Bibliothek – Deutsche Bucherei Leipzig. Knjižnica je bila zgrajena leta 1913 in je bila takrat ena najlepših in najbolj funkcionalnih knjižničnih stavb v Evropi. Kot nacionalna knjižnica je zbirala knjižnično gradivo v nemškem jeziku. Njena knjižnična zaloga obsega 11 milijonov enot. Po združitvi obeh Nemčij se je združila z Nemško knjižnico v Frankfurtu in Nemškim glasbenim arhivom v ustanovo Die Deutsche Bibliothek. V obdobju po združitvi se je zmanjšalo število zaposlenih v Deutsche Bucherei od 600 na 300. Pričeli pa so tudi z intenzivnimi obnovitvenimi deli, med katerimi so najprej obnovili veliko čitalnico. Tudi knjižnica Die Deutsche Bibliothek sodeluje v projektih DBV-OSI, DOD in SUBITO.

Irena Sapač

DELAVNICA: SODOBNI TRENDI V PERMANENTNEM IZOBRAŽEVANJU KNJIŽNIČARJEV

**"A Fresh Start: Current Trends in
Continuing Education for Librarians"**

**(Open Society Institute – NLP
Workshop, April 24 – 27, 1999,
Budapest)**

Namen in vsebina delavnice

Namen delavnice, ki jo je ob koncu aprila v Budimpešti organiziral tamkajšnji Institut za odprto družbo, je bil zbrati na enem mestu knjižnič-

ne delavce, ki se ukvarjajo v posameznih deželah s strokovnim knjižničarskim izobraževanjem, jih povezati in tako omogočiti njihovo nadaljnje sodelovanje. Delavnica naj bi bila tudi prostor za izmenjavo izkušenj in idej ter za oblikovanje dogovorov o bodočem sodelovanju pri pripravi in izvedbi izobraževalnih oblik v državah Centralne in Vzhodne Evrope. Za udeležbo na delavnici se je prijavilo 119 kandidatov, OSI je izmed prijavljenih izbral 30 udeležencev, in sicer iz Armenije, Češke Republike, Estonije, Gruzije, Madžarske, Latvije, Litve, Moldavije, Poljske, Romunije, Rusije in Slovenije.

Udeleženci smo morali pripraviti predstavitev sistema strokovnega izobraževanja knjižničarjev v svoji državi ter programa in izvedbe ene izmed izobraževalnih oblik iz našega izobraževalnega programa. S kolegico Evo Pohar-Sušnik pa sva poleg tiskanega gradiva o slovenskem sistemu izobraževanja knjižničarjev (predstavili sva aktivnosti ne le NUK, ampak tudi drugih institucij oz. organizacij – fakultete, IZUM, Zavoda za šolstvo in ZBDS) udeležencem razdelili še promocijsko gradivo o Sloveniji, vsak pa je dobil tudi majhno orehovo potičko (resnično "domačo", saj jih je Eva večer pred odhodom napekla kar 40).

Med delavnico so potekale predstavitve, razprave in aktivno delo v okviru naslednjih tem: sodobni trendi v permanentnem izobraževanju knjižničarjev, kako izboljšati verbalno in neverbalno komuniciranje, programska podpora za učenje in poučevanje na daljavo ter organizacija, menedžment in vsebina izobraževalnega programa. Udeleženci smo ves čas aktivno sodelovali, in ker je delavnica potekala v angleškem jeziku, smo bili po njenem zaključku kar precej utrujeni. Še najbolj nas je "namučil" znameniti Arch Lu-

stberg (skozi njegov komunikacijski trening se poskušajo pretolči tudi znamenite osebnosti npr. ameriški predsedniški kandidati), ki nikakor ni bil zadovoljen z našo t.i. slovansko resnostjo in zadržanostjo pri javnem nastopanju. Šele ko smo ob koncu njegovega treninga vsi začeli svoje predstavitve z zgodbico ("tell a story!" nam je odzvanjalo po ušesih), ustrezno "mahali" z rokami, prenehali z očmi iskati smeti na tleh in muhe na stropu, gubali čelo, se primerno gibali po prostoru ipd. je gospod Arch zavzel svojo znamenito končno pozo in nam dal vedeti, da smo bili sicer "težki", ampak z rezultatom je pa nadvse zadovoljen.

Za obisk ene izmed knjižnic v Budimpešti smo imeli na voljo torkov popoldan. Nekaj se nas je odločilo za obisk madžarske nacionalne knjižnice, s kolegico iz NUK pa sva naslednji dan obiskali še knjižnico Centralnoevropske univerze.

Nekaj značilnosti permanentnega izobraževanja knjižničarjev v državah udeležencev delavnice

Že ob predstavitvah (sistema) permanentnega izobraževanja knjižničarjev v posameznih državah se je pokazalo, da ne izhajamo iz enotne definicije te oblike izobraževanja. V nekaterih državah štejejo kot permanentno izobraževanje knjižničarjev vse oblike njihovega izobraževanja po zaključku formalnega šolanja (torej vsa izobraževalna dejavnost izven formalnega izobraževalnega sistema), ki jih seznanja z novostmi v stroki in na sorodnih področjih ter povečuje njihovo strokovno usposobljenost in omogoča profesionalni razvoj. Drugje pa med oblike permanentnega izobraževanja štejejo tudi podiplomsko izobraževanje knjižničarjev. Nasprotniki take razlage permanentnega izobraževanja so poudarjali, da je tovrstno izobraževanje akademsko usmerjeno in veči-

noma nima nobene povezave s konkretnimi problemi v knjižničarstvu, permanentno izobraževanje pa mora biti tematsko usmerjeno.

Programe permanentnega izobraževanja zagotavljajo različne institucije in organizacije: knjižničarske šole, nacionalne, univerzitetne in regionalne knjižnice, državni kulturni centri in bibliotekarska društva. V večini držav pogrešajo nacionalne centre, ki bi tovrstno dejavnost usmerjali in nadzorovali. Zato je prisotna tendenca (ki jo podpira tudi regionalni knjižnični program OSI), da se v posameznih državah ustanavljajo centri za permanentno izobraževanje knjižničarjev, ki naj bi na nacionalni ravni načrtovali oz. verificirali izobraževalne programe, koordinirali dejavnost na tem področju in se povezovali s podobnimi centri v drugih državah. Na tak način naj bi bila zagotovljena načrtna in sistematična dejavnost na področju permanentnega izobraževanja knjižničarjev, ne pa spontani poskusi posameznih ustanov ali organizacij, ki nimajo zagotovljene kontinuitete in kontrole kvalitete izvajanja izobraževalnih oblik. Nekaj takšnih centrov za permanentno izobraževanje knjižničarjev je bilo že ustanovljenih (kot smo lahko ugotovili, s kar precejšnjo finančno pomočjo OSI) npr. v Rusiji, Latviji, na Madžarskem, v kratkem bo ustanovljen tudi v Litvi, na področju Centralne Amerike pa je fundacija Soros v Costa Rici podprla ustanovitev centra za permanentno izobraževanje knjižničarjev te regije.

Centri za permanentno izobraževanje knjižničarjev se ustanavljajo ali pri nacionalnih / državnih knjižnicah ali pri visokošolskih ustanovah (univerzah), običajno pa pri njihovi ustanovitvi in kasneje pri načrtovanju dejavnosti ter kontroli dela sodelujejo različne institucije oz. ustanove. Kot smo lahko večkrat slišali s strani članov upravnega odbora OSI regio-

nalnega knjižničnega programa, je le-ta zainteresiran, da Izobraževalni center pri NUK tudi formalno postane tovrsten center in ponuja storitve ne le v Sloveniji ampak tudi ostalim državam regije, ki takšnih centrov še nimajo.

Centri imajo običajno direktorja, programskega direktorja in sekretarja ter ustrezno sestavljen programski odbor. Predavateljski kader je iz knjižnic, visokošolskih ustanov ter t.i. gostujoči predavatelji (večinoma iz tujine, najpogosteje so angažirani predavatelji iz Danske, Velike Britanije in ZDA), finančna sredstva pa pridobivajo s prodajo storitev (kotizacije), iz proračuna (ministrstva ali matične ustanove) ter s kandidiranjem na natečajih raznih fundacij.

Omenila bi še najpogostejše teme, ki se pojavljajo v programih permanentnega izobraževanja (med katere ne prištevam programe formalnega izobraževanja): Internet in knjižnice, knjižnični menedžment, upravljanje s človeškimi viri, menedžment informacij, pridobivanje sredstev raznih fundacij in programov, knjižnica in odnosi z javnostmi, knjižnica in okolje, osnove HTML, avtomatizacija knjižničnih opravil, marketing, veščine komuniciranja, storitve za uporabnike, profesionalna etika, knjižnica kot informacijski center, referenčne storitve knjižnice, intelektualna svoboda, usposabljanje za računalniško pismenost itd. V večini držav pa je močna tudi želja po razvijanju oblik izobraževanja na daljavo. Kvaliteta tega načina izobraževanja je v veliki meri odvisna od njegove programske podpore. Eno izmed njih smo lahko preizkusili tudi v okviru delavnice, in sicer programske podpore, ki je bila razvita v okviru Univerze Michigan. Avtorica Barbara O'Keefe nam je pripravila osnovna navodila za delo s programsko opremo in izvedla krajši tečaj, v okviru

katerega smo program ne le spoznali ampak tudi opravili naše prve naloge, ki smo jih dobili kot skupina, ki bo pol leta lahko testno uporabljala programsko opremo.

Knjižnica Centralnoevropske univerze v Budimpešti

Glede na to, da sem o madžarski nacionalni knjižnici v Knjižničarskih novicah že pisala (žal kakšnih novosti ob zadnjem obisku ni bilo mogoče zaslediti), bi raje na kratko predstavila knjižnico Centralnoevropske univerze. Nanjo je opozorila kolegica Milica Antič Gaber s Filozofske fakultete v Ljubljani, ki je na univerzi ravno opravljala podoktorsko izpopolnjevanje in ji je omenjena knjižnica predstavljala vsakdanji delovni kotiček. Po obisku knjižnice smo si bili enotni, da je knjižnica tako z uporabniškega kot strokovnega vidika vredna ne le obiska in uporabe ampak tudi posnemanja...

Univerzitetno knjižnico Centralnoevropske univerze (dalje: CEU) v Budimpešti bi vsekakor lahko uvrstili med najlepše, najbolj funkcionalno urejene in z gradivom izredno dobro založene knjižnice. Knjižnica je bila ustanovljena junija 1992 v središču zgradbe CEU. Svojo dejavnost izvaja na 1.500 m², kjer je gradivo na voljo v prostem pristopu, uporabnikom pa so na voljo tudi štirje ločeni čitalniški prostori, v katerih je na voljo 20 osebnih računalnikov z dostopom do Interneta in podatkovnih zbirk na CD-ROM-ih. V knjižnici je zaposlenih 15 strokovnih delavcev.

Temeljni cilj knjižnice je izgradnja moderne univerzitetne knjižnice oz. vodilnega raziskovalnega in informacijskega centra za potrebe CEU in Instituta za odprto družbo, v skladu s pravili knjižnice pa zagotavljati storitve tudi za širše akademsko okolje. Knjižnica zbira in zagotavlja dostop do informacijskih virov s področja družboslovja, filozofije, političnih

ved, mednarodnih odnosov, prava, zgodovine, ekonomije, poslovnih ved, študija ženskega vprašanja, umetnosti in literature, srednjeveških študij in okoljskih znanosti. Zanimivo je omeniti še odprtost knjižnice, in sicer med tednom od 8.00 do 22.00 ter ob sobotah in nedeljah od 13.00 do 19.00. Gradivo si lahko izposojajo na dom le študentje in učno osebje CEU, izposojevalni rok je 30 (daljši) ali 3 dni (krajši), na voljo jim je tudi servis mednarodne medbibliotečne izposoje. Ostali uporabniki si lahko izposodijo gradivo na dom le izjemoma, če to dovoli vodja knjižnice. V knjižnici je nameščenih pet fotokopirnih strojev.

Knjižnična zbirka vsebuje preko 160.000 dokumentov, ki po vsebini ustrezajo potrebam učnih in raziskovalnih programov univerze. Člani knjižnice so vključeni v oblikovanje nabavne politike tako, da dajejo knjižnici svoje predloge za nabavo gradiva. Med dokumenti je nekaj več kot 100.000 enot knjižnega gradiva, letni prirast je okoli 15.000 enot. Monografske publikacije so obdelane in urejene po Deweyevem decimalnem klasifikacijskem sistemu, del zbirke pa po klasifikacijskem sistemu Kongresne knjižnice. Podatki o virih so dostopni s pomočjo OPAC-a (programska oprema TINLIB). En izvod vsake publikacije je na voljo v prostem pristopu, dvojnice pa so v skladiščnem prostoru.

Knjižnica ima zelo bogato zbirko periodičnih publikacij s področja družboslovja, saj tekoče prejema preko 1000 naslovov revij in časnikov. Podatki o vseh naslovih, zalogi, lokaciji itd. so dostopni v OPAC-u. V prostem pristopu so zadnji letniki periodičnih publikacij, starejši pa v skladiščnem prostoru. Periodičnih publikacij si ni mogoče izposoditi izven knjižnice.

Za uporabnike je zanimiva tudi zbirka t.i. delovnih gradiv, ki vsebuje preko 12.000 poročil, razprav in različnih raziskovalnih gradiv, ki jih publicirajo raziskovalne ustanove. Zbirka je dostopna v prostem pristopu, podatki o enotah ter njihovi lokaciji pa v OPAC-u. Zbirka s področja okoljskih študij (ekonomika okolja, ekologija, okoljsko pravo, politika gibanja Zelenih itd.) vsebuje okoli 4.000 enot gradiva in naročenih 80 naslovov periodičnih publikacij, zbirka za področje prava vsebuje preko 10.000 enot knjižnega gradiva, 120 naslovov periodike in 40.000 mikrofišev s temeljnimi pravnimi deli, zgodovinarje pa bo npr. navdušila bogata zbirka srednjeveških tekstov. Center za študijska gradiva ima v knjižnici poseben prostor, kjer je na voljo gradivo za posamezne študijske predmete.

Uporabnikom so na voljo tudi online dostopne podatkovne zbirke: EBSCOhost/Academic Search FullText Elite, EBSCOhost/Business Source Elite, EBSCOhost/Serials Directory, SwetScan Table of Contents Service in Columbia International Affairs Online. Preko lokalnega omrežja CEU pa knjižnica zagotavlja dostop do različnih podatkovnih zbirk na CD-ROM-ih, in sicer: bibliografske podatkovne zbirke (BookFind, Library of Congress (1969-1997) in zbirko podatkov o tujih periodičnih publikacijah na Madžarskem), zbirke s področja družbenih ved (Keesing's Records of World Events, Pais International in Sociofile), s področja prava (Justis Celex, LegalTrack, European Union Law Library, United States Code Annotated), ekonomije (EconLit, OECD Economic Survey Russian Federation, Official Statistics of the Countries of the Commonwealth of Independent States) ter okolja (CAB Abstracts, Environmental Abstracts, Geobase).

Visokošolskim knjižničarjem in še zlasti osebam, ki so v okviru visokošolskih zavodov odgovorne za knjižnico, bi obisk knjižnice toplo priporočala. Seveda pa je knjižnica zanimiva tudi za pedagoške delavce in raziskovalce s področij, ki jih pokriva CEU, saj imajo v njej na voljo ne le bogato zbirko informacijskih virov ampak tudi odlične pogoje za delo.

Ocena koristnosti udeležbe na delavnici

Tako vsebina kot izvedba tokratne delavnice OSI se mi je zdela dosedaj najboljša, ne le zaradi srečne roke pri programu in angažiranju predavateljev, ampak tudi zaradi dobrega izbora udeležencev. Predstavnici Slovenije sva bili deležni pohval za prizadevanja Izobraževalnega centra NUK pri organizaciji in izvajanju permanentnega izobraževanja knjižničarjev, Mortensonov center iz Illinoisa je pripravljen pomagati s svojimi izkušnjami pri razvijanju izobraževalnih oblik za knjižničarje, program OSI pa s sofinanciranjem nadaljnjega razvoja centra. Udeležba na delavnici je bila zaradi ustreznega izbora udeležencev tudi enkratna priložnost za izmenjavo medsebojnih izkušenj med tistimi, ki se dejansko ukvarjamo s permanentnim izobraževanjem knjižničarjev in je torej res pomenila (kot so želeli organizatorji) začetek "spletanja žive mreže" v permanentno izobraževanje vključenih oseb in institucij v državah, ki jih finančno podpira fundacija Soros.

Sodelovanje na delavnici v Budimpešti mi je omogočil Open Society Institute – Network Library Program iz Budimpešte, ki je pokrila vse stroške udeležbe ter NUK, ki mi je omogočila službeno odsotnost.

Melita Ambrožič

NOVE PUBLIKACIJE

Državna matična služba za knjižničarstvo v NUK je izdala dve zanimivi brošurici, ki sta zanimivi za vse slovenske knjižničarje:

- *Podoba žlahtne tradicije : Slovenske splošnoizobraževalne knjižnice*
- *Public Libraries in Slovenia*

Brošurici prinašata kratek prikaz razvoja splošnoizobraževalnih knjižnic v Sloveniji in statistične podatke o splošnoizobraževalnih knjižnicah. V slovenski izdaji pa najdete tudi UNESCO Manifest o splošnoizobraževalnih knjižnicah in seznam vseh splošnoizobraževalnih knjižnic v Sloveniji. Obe publikaciji lahko naročite v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani.

BORZA DELA

Absolventka bibliotekarstva z licenco Cobiss, privilegijem za edit host ter delovnimi izkušnjami in **išče honorarno delo** 2-krat na teden. Dodatne informacije na telefon (dopolodne): 210-412, 210-503, obakrat int. 106 (Breda Simončič) ali E-mail: breda.simoncic@uni-lj.si

OBVESTILA

Okrogla miza
**INTERESI IN MOŽNOSTI
KNJIŽNIC ZA
INFORMACIJSKE STORITVE
S PODROČJA POSLOVNIH
INFORMACIJ**
27. maj 1999

Slovenski prostor se je v zadnjih letih s pomočjo sodobne informacijske in telekomunikacijske tehnologije, še posebej z Internetom, izredno obogatil z viri poslovnih informacij in informacijskih storitev. Dejstvo, da imajo knjižnice v Sloveniji precejšnje, še neizkoriščene potencialne, s katerimi bi uporabnikom omogočili, da bi hitreje in ceneje prišli do potrebnih informacij za uspešnejše poslovanje, odpira vprašanje o možnosti razširjanja obstoječe ponudbe informacijskih storitev knjižnic s storitvami s področja poslovnih informacij.

V zvezi s tem vprašanjem bo Knjižnično-informacijska služba Mednarodnega centra za promocijo podjetij organizirala okroglo mizo na temo **"Interesi in možnosti knjižnic za informacijske storitve s področja poslovnih informacij"**. Okrogla miza bo *27. maja 1999, od 16.00 do 18.30 v prostorih Mednarodnega centra, Dunajska 104, Ljubljana*. Vse dodatne informacije dobite na naslovu:

Mag. Zdravka Pejova

Knjižnično-informacijska služba

Mednarodni center za promocijo podjetij

Dunajska 104, P.O.Box 92

1001 Ljubljana, Slovenija

Fax: 168 27 75

Tel.: 168 23 31

E-mail: zdravka.pejova@guest.arnes.si

PRILOGE

V prilogi objavljamo dve prijavnici:

1. **Prijavnico** za članstvo v Bralnem društvu Slovenije
2. **Prijavnico** za referat na strokovnem posvetovanju Bralnega društva Slovenije, ki bo na temo *"Bralna sposobnost ima neomejene možnosti razvoja"* potekalo v Postojni 18. in 19. novembra letos.

STROKOVNO POSVETOVANJE BRALNEGA DRUŠTVA SLOVENIJE
BRALNA SPOSOBNOST IMA NEOMEJENE MOŽNOSTI RAZVOJA
Postojna, 18. in 19. november 1999

Naslov referata _____

Avtor _____

Domači naslov _____

Telefon _____ Faks _____

Službeni naslov _____

Telefon _____ Faks _____

Ključne besede

Izvleček (do 200 besed)

P.S.: Za sodelujoče članstvo v BDS ni obvezno, je pa zaželeno!
*Prijavnico pošljite najkasneje do **30. maja 1999** na naslov Bralno društvo Slovenije,*
Zavod za šolstvo RS, Poljanska 28, 1000 Ljubljana (s pripison za IVŠEK).

.....

ŠIRI ČLANSTVO: BRANJE IN ZNANJE

.....

Prijavnica

BRALNO DRUŠTVO SLOVENIJE
(Zdenka Rudolf)
Turjaška 1
1000 Ljubljana

Individualno /kolektivno članstvo za eno leto

Ime in priimek /Ustanova.....

Ulica

Kraj Poštna št.

Tel.

Članarina: najmanj 2000 SIT (10.000 SIT za kolektivno članstvo)
Žiro rač. 50100-678-704087

Želim(o) sodelovati na področju

Podpis

Datum:

Knjižničarske novice 9(1999)5

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (061) 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Za knjižnico: *mag. Lenart Šetinc*

Odgovorna urednica: *Vilenka Jakac-Bizjak*

Glavna urednica: *Jelka Kastelic*

Uredniški odbor: *mag. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, mag. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*

Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*

Tisk naslovnice: *Tiskarna Simčič, Ljubljana*

Tisk vsebine: *Grafko, Ljubljana*

Naklada: 690 izvodov. Cena posamezne številke: 650 SIT. Knjižničarske novice lahko naročite za pol leta (januar-junij ali julij-december) ali za celo leto (januar-december). Naročila in odpovedi pošiljajte pisno. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje RS št. 23/179-92 z dne 16.3.1992 štejejo *Knjižničarske novice* med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3 Zakona o prometnem davku, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: jelka.kastelic@nuk.uni-lj.si.